

08.10.2004

ed: 25.022.2004

Opetusministeriö

Viite: Kirjeenne 10.9.2004, Dnro 25/022/2004

Asia: Selvitys

Pyydettyinä selvityksenä Jouni Luukkaisen Valtioneuvoston oikeuskanslerille 18.8.2004 osoittaman kirjeen johdosta Väestörekisterikeskus esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Uskonnonvapauslain (453/2003) 3 §:n 2 momentin mukaan lapsen uskonnollisesta asemasta päättävät hänen huoltajansa yhdessä. Jos huoltajat eivät kuitenkaan lapsen syntymän jälkeen sovi lapsen uskonnollisesta asemasta, voi lapsen huoltajana toimiva äiti vuoden kuluessa lapsen syntymästä yksin päättää lapsen liittymisestä uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Uskonnonvapauslain 3 §:n 2 momentin lähtökohtana on, että lapsen huoltajat tekevät lapsen uskonnollista asemaa koskevat päätökset yhdessä. Vasta silloin, jos yhteiseen päätökseen ei päästä, voi alle vuoden ikäisen lapsen huoltajana toimiva äiti tehdä päätöksen yksin.

Kuten Jouni Luukkainen on kirjeessään esittänyt, lapsen huoltajat voivat yhdessä päättää myös siitä, että lasta ei liitetä mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan. Jouni Luukkainen haluaa kiinnittää huomiota siihen, että tällaisen päätöksen rekisteröinnin mahdollisuus on jätetty järjestämättä, minkä vuoksi lapsen äiti voi vastoin huoltajien yhteistä päätöstä vuoden kuluessa lapsen syntymästä liittää lapsen johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan. Luukkainen esittää lapsen tietojen rekisteröintilomakkeen kehittämistä siten, että samalla lomakkeella voitaisiin ilmoittaa myös tieto siitä, että lapsi on päätetty jättää liittämättä mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Väestörekisterikeskus toteaa, että väestötietojärjestelmän ylläpitolomakkeilla kerätään väestötietojärjestelmään merkittäviä tietoja. Väestötietolain (507/1993) 4 §:n 3 momentin mukaan väestötietojärjestelmään talletetaan tiedot uskontokuntaan kuulumisesta. Asiaa on tarkennettu väestötietoasetuksen (886/1993) 4 §:n 19. kohdassa, jonka mukaan väestötietojärjestelmään talletetaan tieto henkilön kuulumisesta evankelis-luterilaiseen kirkkoon, ortodoksiseen kirkkokuntaan tai rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Väestötietolain ja -asetuksen mukaan väestötietojärjestelmään siis rekisteröidään henkilön uskonnollista asemaa koskeva tieto ainoastaan silloin, kun henkilö on otettu jonkin uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi. Sen sijaan väestötietojärjestelmään ei voida erikseen merkitä tietoa siitä, että lapsi on päätetty jättää liittämättä mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan. Lapsen tietojen rekisteröintilomakkeen kehittäminenkin Luukkaisen esittämällä tavalla ei edellä mainittujen syiden vuoksi voisi johtaa tiedon rekisteröimiseen väestötietojärjestelmään.

Mikäli lapsen tietojen rekisteröintilomaketta muutettaisiin Luukkaisen esittämällä tavalla, tieto huoltajien tekemästä päätöksestä olisi mahdollista tallettaa vain manuaalisesti arkistoon. Tällöin ongelmaksi muodostuisi tiedon tarkistaminen manuaalisesta arkistosta silloin, kun tietoa tarvittaisiin ennen lapsen kastamista taikka liittämistä muulla tavalla uskonnolliseen yhdyskuntaan. Tämä aiheuttaisi sekä uskonnollisille yhdyskunnille että maistraateille valtavasti lisätyötä, jonka järjestämistä ei ainakaan maistraattien työtilanne ja käytettävissä olevat resurssit mahdollistaisi. Väestörekisterikeskus ei katso nykyisten niukkojen resurssien puitteissa mahdolliseksi panostaa tällaiseen toimintaan ilman selkeästi saavutettavaa hyötyä.

Väestörekisterikeskus on pyytänyt kahdeksalta eri puolilla Suomea olevalta maistraatilta (Espoon, Jyväskylän, Oulun, Porvoon, Rovaniemen, Tampereen, Turun ja Vantaan maistraatilta) lausuntoa Jouni Luukkaisen kanteluasiassa. Missään lausunnon antaneissa maistraateissa ei ole tullut esiin yhtään tapausta, jossa lapsen huoltajat olisivat halunneet saada rekisteröidyksi tiedon siitä, että lapsi on päätetty jättää liittämättä mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Jouni Luukkainen on käsitellyt kirjeessään myös lapsen huoltajien tekemää sopimusta lapsen uskonnollisesta asemasta. Tällaisen sopimuksen lapsen huoltajat voivat tehdä vapaamuotoisesti ja säilyttää sitä parhaaksi katsomallaan tavalla. Sopimuksen olemassaolon tai sen sisällön rekisteröinti, koskisipa se sitten lapsen liittämistä johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan tai liittämättä jättämistä, ei ole väestökirjahallinnolle säädetty tehtävä.

Edellä mainituista syistä johtuen Väestörekisterikeskus ei pidä aiheellisena ryhtyä toimenpiteisiin Jouni Luukkaisen kirjeen johdosta.

Ylijohtaja

Hannu Luntiala

Ylitarkastaja

Martta Plathin